

Sygn. akt VI ACa 1431/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Agata Wolkenberg (spr.)

Sędzia SA – Teresa Mróz

Protokolant: sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2013 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa W. K.

przeciwko (...) S.A. w W.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolony

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 17 lipca 2012 r.

sygn. akt XVII AmC 3733/11

I zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddala powództwo oraz zasądza od W. K. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II zasądza od W. K. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 870 (osiemset siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1431/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17.07.2012r. Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał (...) spółce akcyjnej w W. wykorzystywania w umowach z konsumentami wzorca umowy o treści: „1.Umowa ubezpieczenia zawierana jest na okres jednego roku, licząc od daty wskazanej w umowie ubezpieczenia jako początek ochrony ubezpieczeniowej.2. Umowa ubezpieczenia zostaje przedłużona na następny rok, jeżeli żadna ze stron nie złoży drugiej stronie, najpóźniej na 30 dni przed dniem rocznicy polisy pisemnego oświadczenia woli o nieprzedłużaniu umowy ubezpieczenia. Umowa ubezpieczenia może być przedłużana wielokrotnie w niniejszym trybie.3.Ubezpieczyciel i Ubezpieczający najpóźniej na 30 dni przed rocznicą polisy mogą zaproponować drugiej stronie przedłużenie umowy na kolejny rok na warunkach odmiennych od dotychczasowych. Jeżeli druga strona przed rocznicą polisy nie złoży oświadczenia o przyjęciu tych warunków, uważa się, że umowa ubezpieczenia uległa rozwiązaniu z dniem poprzedzającym rocznicę polisy” oraz zarządził publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym i rozstrzygnął o kosztach sądowych.

Orzeczenie to zapadło na podstawie następujących ustaleń i rozważań.

(...) spółka akcyjna w W. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie działalności ubezpieczeniowej i w związku z zawieraniem umów ubezpieczenia wykorzystywała w obrocie z konsumentami wzorzec umowy o przytoczonej powyżej treści.

Dokonując wykładni celowościowej i systemowej przepisu art. 479(38)§ 1 kpc Sąd Okręgowy uznał, że powód posiada legitymację czynną do wystąpienia z niniejszym powództwem, choć przedmiotem tego postępowania jest wzorzec umowy ubezpieczenia grupowego, zawieranej co do zasady na rzecz pracowników ubezpieczającego. Sąd zwrócił uwagę na abstrakcyjny charakter kontroli wzorca i stwierdził, że powód jako osoba fizyczna, może wystąpić potencjalnie zarówno w charakterze ubezpieczającego jak i ubezpieczonego. W ocenie Sądu I instancji również, wystarczające dla ustalenia legitymacji czynnej powoda było stwierdzenie, że wystąpienie powoda w charakterze strony umowy ubezpieczenia, której częścią byłyby kwestionowane w tym postępowaniu ogólne warunki, nie jest wyłączone a przytoczona przez pozwaną spółkę argumentacja, nie potwierdziła takiego wyłączenia. Wskazał też Sąd Okręgowy, że jak wynika z art. 808§ 5 kc, jeżeli umowa ubezpieczenia nie wiąże się bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową ubezpieczonej osoby fizycznej, art.385¹- 385³ kc stosuje się odpowiednio w zakresie, w jakim umowa dotyczy praw i obowiązków ubezpieczonego. Sąd nie podzielił zarzutów pozwanej, iż sporne postanowienia nie dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego w sytuacji, gdy zarówno rozwiązanie umowy, a przez to utrata przezeń ochrony ubezpieczeniowej, jak i zmiana jej warunków, mają kluczowy wpływ na szeroko rozumiane prawa i obowiązki ubezpieczonego. Twierdzenie, że umowa ubezpieczenia zawierana w oparciu o Ogólne Warunki- jako że ubezpieczającym jest pracodawca ubezpieczonego- zawsze pozostaje w związku z działalnością zawodową ubezpieczonego, nie uwzględnia faktu, iż wyłączenie zawarte w przytoczonym przepisie dotyczy jedynie sytuacji, gdy przedmiot ubezpieczenia dotyczy bezpośrednio wykonywanej przez ubezpieczonych działalności gospodarczej i zawodowej, co ma miejsce np. w przypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z wykonywaniem różnych zawodów (np. lekarza, adwokata). Tymczasem przedmiotem umowy z pozwanym, zgodnie z OWU, było objęcie ochroną ubezpieczeniową w zakresie nie związanym z tą działalnością, tj. gdy wypadek ubezpieczeniowy z reguły nie ma bezpośredniego związku z ryzykiem wykonywanego zawodu, np. śmierć ubezpieczonego lub członka rodziny.

Nie budziło też wątpliwości Sądu Okręgowego, że poprzez umieszczenie kwestionowanego postanowienia umownego w Ogólnych Warunkach Grupowego Ubezpieczenia na Życie, stosowanego przez pozwaną spółkę przy zawieraniu umów ubezpieczenia, nie miało miejsca indywidualne uzgadnianie go z konsumentem. Kwestionowany zapis nie dotyczy także głównych świadczeń stron. Sąd Okręgowy również zauważył, że skarżone przez powoda postanowienia nie spełniały warunków klauzul wymienionych w art. 385⁽³⁾ kc. Mimo to jednakże podzielił pogląd powoda, że kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając w rażący sposób interesy konsumentów gdyż prowadzą do obejścia przepisów dotyczących rozwiązania umów ubezpieczenia na życie. Sąd I instancji zwrócił uwagę, że ustawodawca ograniczył możliwość rozwiązania umowy ubezpieczenia na życie przez ubezpieczyciela do przypadków określonych w ustawie (art. 830§ 3 kc). Co prawda przepisy nie ograniczają i nie wyłączają możliwości zawierania umów ubezpieczenia na życie na czas określony, ani też nie wskazują okresu minimalnego takich umów, niemniej w ocenie Sądu I instancji, nie można nie brać pod uwagę faktu, że wraz z upływem czasu ryzyko zajścia wypadku ubezpieczeniowego, przede wszystkim śmierci ubezpieczonego wzrasta. Kluczową, zdaniem Sądu Okręgowego rolę regulacji dotyczących umów ubezpieczenia na życie jest m.in. ich trwałość oraz ochrona ubezpieczonego i uposażonych przed rozwiązaniem umowy przez ubezpieczyciela w związku z niższą opłacalnością umowy, wynikającą ze zwiększonego prawdopodobieństwa wypłaty odszkodowania.

Na trwałość stosunku umownego ubezpieczenia na życie, bez względu na zmianę okoliczności po stronie ubezpieczonego, w tym także ryzyko zajścia wypadku ubezpieczeniowego, wskazują także regulacje ograniczające swobodę umów zawarte w przepisach art. 815 § 2 kc, art. 816 kc, art. 829 § 2 kc, art. 830§ 4 kc. Ukształtowanie umowy w ten sposób, że zostaje ona zawarta na rok i może być wielokrotnie przedłużana, jeżeli żadna ze stron

nie złoży w wyznaczonym terminie oświadczenia woli jej nieprzedłużania lub akceptacji zmiany jej warunków, może w istocie prowadzić do uznania umowy za zawartą na czas nieoznaczony. Sformułowanie przez pozwaną spornych postanowień wzorca umownego narusza dobre obyczaje: zasadę wzajemnej lojalności i zaufania uczestników obrotu, którzy nie mogą zakładać, że druga strona- nawet pomimo zagwarantowanych ustawowo obowiązków zapewnienia trwałości ochrony ubezpieczeniowej- po stwierdzeniu nieopłacalności trwania stosunku obligacyjnego doprowadzi do jego rozwiązania lub znacznego podwyższenia świadczenia drugiej strony. Znamienne jest zdaniem Sądu Okręgowego, że ograniczenia możliwości rozwiązania umowy ubezpieczenia nałożono jedynie na ubezpieczyciela jako profesjonalistę. Rolą ubezpieczyciela jest bowiem dokonanie przy pomocy posiadanych narzędzi oraz zdobytego doświadczenia- oceny ryzyka na etapie zawierania umowy ubezpieczenia oraz określenie na tej podstawie wysokości składki ubezpieczeniowej z uwzględnieniem długotrwałości tego stosunku, w tym rozłożenie w czasie świadczenia ubezpieczającego (ubezpieczonego). Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że ubezpieczyciel nie określił w spornym postanowieniu żadnych przesłanek zmiany warunków umowy, ani też ich zakresu. Oznacza to, że pozwana umożliwiła w ten sposób zakończenie ochrony ubezpieczeniowej w każdym przypadku nie złożenia oświadczenia o przyjęciu nowych warunków, bez względu na jego znaczenie dla stosunku zobowiązaniowego i przyczyny jego niezłożenia. Naruszona została tym samym zasada lojalności stron umowy oraz pewności ochrony ubezpieczeniowej, umożliwiając corocznie weryfikację opłacalności umowy przez ubezpieczyciela. Regulacja ta wpływa na uprawnienie konsumenta do ochrony jego praw, gdyż decyduje o możliwości zrealizowania przez niego roszczeń z umowy ubezpieczenia na życie pomimo wieloletniego uiszczania składki ubezpieczeniowej, gdy ubezpieczyciel stwierdzi zajście okoliczności zwiększających ryzyko ubezpieczeniowe i doprowadzi do nieprzedłużania umowy, a tym samym zwolni się od wypłaty odszkodowania za wypadek ubezpieczeniowy, którego zajście było objęte ochroną ubezpieczeniową. Sprzeczność z dobrymi obyczajami, w ocenie Sądu Okręgowego, polegała również na naruszeniu przez kwestionowane postanowienie uczciwości w obrocie, bo sformułowanie wzorca umownego nie uwzględniało w dostateczny sposób interesów konsumenta bez przyznania mu z tego tytułu wyrównania. Pomimo lustrzanego ukształtowania uprawnień stron w spornym § 6 należy, zdaniem Sądu I instancji, zawarte w nim postanowienia, potraktować jako nieuczciwe, gdyż prawa strony narzucającej wzorec umowny chronione są w większym zakresie niż konsumenta, skoro w interesie ubezpieczyciela jest umożliwienie sobie większej swobody rozwiązania umowy, niż wynika to z przepisów ogólnych. Jednocześnie Sąd Okręgowy zastrzegł, że sporne klauzule nie są wprost sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami.

Apelację od tego wyroku złożyła pozwana spółka, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie:

- art. 385¹ § 1 kc poprzez przyjęcie, że zapisy OWU kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając rażąco interes konsumenta;
- art. 385¹ § 1 kc w zw. z art. 385³ pkt 18 oraz 19 kc poprzez brak dokonania właściwej interpretacji art. 385¹ § 1 kc;
- art. 808 § 5 kc albowiem przepis ten nie stanowi podstawy odesłania do art. 385¹ - 385³ kc przy ocenie klauzul gdyż klauzule te nie dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego lecz praw i obowiązków ubezpieczającego;
- art. 479(38) § 1 kpc poprzez przyjęcie legitymacji czynnej powoda;
- art. 830 § 3 kc w zw. z art. 816 kc w zw. z art. 58 kc poprzez przyjęcie, że sporne postanowienia wzorca prowadzą do obejścia przepisów zakazujących zakładowi ubezpieczeń wypowiedzania umów ubezpieczenia na życie lub jednostronnego podwyższenia składki.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania.

Powód wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, choć nie wszystkie zarzuty w niej podniesione są uzasadnione. Nie można m.in. podzielić zawartego w niej zarzutu braku legitymacji czynnej powoda i naruszenia tym samym art. 479(38) § 1 kpc. Sąd Apelacyjny podziela w tym zakresie ustalenia i ocenę dokonane przez Sąd Okręgowy, wskazując, że wystarczającą przesłanką do przyznania powodowi uprawnienia do wytoczenia powództwa, którego celem jest poddanie abstrakcyjnej kontroli postanowień przedmiotowego wzorca umownego, jest hipotetyczna, potencjalna możliwość bycia beneficjentem umowy zawartej z wykorzystaniem tego wzorca, w ostateczności również jego praw i obowiązków, jako potencjalnego ubezpieczonego, dotyczą zapisy tego wzorca skoro to na ubezpieczonym spoczywa również zazwyczaj ciężar ekonomiczny (składki) związane z udzieleniem mu ochrony ubezpieczeniowej.

Niezależnie jednak od braku uzasadnionych podstaw do uwzględnienia tego zarzutu, rozstrzygnięcie Sądu I instancji winno ulec zmianie na podstawie art. 386 § 1 kpc bowiem uzasadniony okazał się przede wszystkim zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 kc poprzez przyjęcie, że skarżone postanowienia wzorca OWU kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając w rażący sposób interesy konsumentów.

Niedozwolonego charakteru postanowień § 6 Ogólnych Warunków Grupowego Ubezpieczenia na życie pozwanego Towarzystwa, Sąd Okręgowy upatrywał w braku trwałości umów ubezpieczenia na życie w przypadku zawierania ich na czas określony (klauzula w ust. 1 § 6). Wskazał co prawda, że przepisy nie ograniczają i nie wyłączają możliwości zawierania takich umów na czas określony, ani też nie wskazują okresu minimalnego takich umów, niemniej zwrócił uwagę, że z upływem czasu, ryzyko zajścia wypadku ubezpieczeniowego (śmierci) wzrasta. Sąd powołał się przy tym na regulacje ograniczające swobodę umów w tym zakresie zawarte w przepisach art. 815§ 2 kc, art. 816 kc, art. 829 §2 kc i art. 830§ 4 kc. Argumentacja Sądu I instancji co do niedozwolonego charakteru tego postanowienia OWU nie jest przekonująca. Nie uwzględnia ona przede wszystkim charakteru grupowego ubezpieczenia pracowników, a więc umów z założenia ograniczonych czasowo do okresu zatrudnienia w danym zakładzie pracy, jak również pomija zapis § 7 ust. 2 przedmiotowego wzorca, z którego wynika zakres ochrony ubezpieczeniowej ograniczony również wiekiem ubezpieczonych (65 lat). W takiej sytuacji wpływ czasu niekoniecznie musi wiązać się z ryzykiem zajścia wypadku ubezpieczeniowego, jak to ma miejsce zazwyczaj w przypadku umów indywidualnych. Nie wiadomo również, podążając tokiem rozumowania Sądu I instancji, na jakiej podstawie i według jakich kryteriów należałoby określać właściwy czas trwania takiej umowy aby nie doszło do naruszenia w sposób rażący interesów konsumenta i aby jednocześnie jego prawa i obowiązki nie zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, bo tylko w razie spełnienia tych dwóch przesłanek łącznie, można uznać postanowienia wzorca za niedozwolone na podstawie art. 385⁽¹⁾ §1 kc.

Przyjmuje się , że istotą dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka a z dobrymi obyczajami sprzeczne jest takie postępowanie, którego celem jest zdezorientowanie konsumenta, wykorzystanie jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowanie stosunku prawnego z naruszeniem zasady równości stron. Z kolei naruszenie interesów konsumenta, aby było istotne z punktu widzenia badanej przesłanki abuzywności, powinno być rażące czyli doniosłe i znaczące. „Interesy” konsumenta rozumiane są tutaj dość szeroko. Poza niekorzystnym ukształtowaniem sytuacji ekonomicznej konsumenta, badając tę przesłankę należałoby również uwzględnić także niewygodę organizacyjną, stratę czasu jak również nierzetelne traktowanie oraz nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Sam powód, domagając się stwierdzenia abuzywności tego zapisu szerszej argumentacji swojego stanowiska w tym zakresie nie przedstawił. Zarzuty powoda koncentrowały się przede wszystkim na próbie wykazania, że treść powołanych w pozwie zapisów § 6 OWU i samo zawarcie umowy ubezpieczenia na życie na rok, z możliwością wielokrotnego przedłużania terminu końcowego, umożliwia pozwanej osiągnięcie skutku identycznego z wypowiedzeniem umowy ubezpieczenia na życie przez ubezpieczyciela i tym samym zastosowanie konstrukcji prowadzącej do obejścia zakazu określonego w art. 830§ 3 kc. Sąd Okręgowy bezzasadnie zarzut ten podzielił. W ocenie Sądu I instancji § 6 OWU narusza zasadę trwałości stosunku ubezpieczenia na życie, a tym samym gwarancję pewności ochrony ubezpieczenia świadczonej konsumentowi nie będącemu stroną umowy. Poglądu tego jednak nie sposób podzielić, niezależnie od tego czy Sąd rozważał tę kwestię mając na myśli

trwałość stosunku umownego zawartego na podstawie kwestionowanego wzorca czy też trwałość rozumianą jako długotrwałość tego stosunku. Zasada przedłużania umowy wyrażona w kwestionowanym postanowieniu nie ma charakteru niedozwolonego. Umowa ubezpieczenia na życie zawarta na czas oznaczony jest przecież co do zasady dopuszczalna i nie jest uprawnione twierdzenie, że sam określony czas trwania takiej umowy (rok), narusza zasadę trwałości stosunku ubezpieczenia. Umowa zawarta według postanowień kwestionowanego wzorca na rok, nie jest w trakcie jej trwania zmieniana ani nie ulega rozwiązaniu przed upływem terminu. Trwałość stosunku ubezpieczenia jest więc, wbrew odmiennemu pogładowi Sądu I instancji, zachowana. Twierdzenie, jakoby zastrzeżenie w OWU możliwości przedłużania takiej umowy z możliwością dokonania zmiany jej warunków po uprzedniej akceptacji stron, świadczyło o obejściu zakazu wskazanego w art. 830 § 3 kc jest także nieuprawnione. Pomijając kwestię braku możliwości stwierdzenia abuzywności postanowienia wzorca umowy w sytuacji gdy jest ono sprzeczne z prawem i bezwzględnie nieważne na podstawie przesłanek z art. 58 § 1 kc (por. uchwała SN z 13.01.2011r., III CZP 119/10, OSNC 2011/9/95 oraz wyrok SN z 20.01.2011r., I CSK 218/10, Biul. SN 2011/3/15), całkowicie umknęło Sądowi I instancji, że po upływie terminu na jaki została zawarta, umowa ubezpieczenia grupowego wygasa, o ile strony wyrażą taką wolę, składając w określonym terminie (30 dni przed dniem rocznicy polisy) stosowne oświadczenie, tak co do braku chęci jej przedłużenia, jak i w zakresie propozycji zawarcia jej na odmiennych niż dotychczasowe warunkach. W przypadku braku akceptacji zmian, nie dojdzie jedynie do przedłużenia umowy. Jeśli zaś zapis wzorca regulujący taką możliwość gwarantuje prawa stron, a termin na złożenie oświadczenia o nieprzedłużaniu umowy również nie jest rażąco krótki i obie strony mogą zaproponować przedłużenie umowy na odmiennych warunkach, to tego rodzaju postanowienie nie narusza w sposób rażący interesów konsumenta ani nie godzi w dobre obyczaje.

Choć nie do końca można podzielić pogląd skarżącej, że w przypadku braku zapisu § 6 ust 2 i 3 OWU, konsument byłby w gorszej sytuacji z uwagi na „organizacyjną uciążliwość” procedury składania każdego roku nowych deklaracji przystąpienia do nowej umowy przez każdego z pracowników, to nie ulega wątpliwości, że możliwość przedłużenia umowy według kwestionowanego w sprawie wzorca, na innych niż dotychczasowe warunkach, wymaga jednak akceptacji drugiej strony i propozycja ta nie jest automatycznie wiążąca dla ubezpieczającego. Nie wpływa ona również na prawa i obowiązki ukształtowane przed złożeniem takiego oświadczenia skoro umowa aż do jej zakończenia pozostaje niezmienna. Postanowienie wzorca, w którym przewidziana jest możliwość przedłużenia umowy przy jednoczesnym zagwarantowaniu drugiej stronie prawa do wypowiedzenia się w tym zakresie oraz prawa do akceptacji ewentualnych, odmiennych niż dotychczasowe, warunków jej zawarcia, nie pozwalają na uznanie go za niedozwolone. Brak jest możliwości przyjęcia w takiej sytuacji, że treść stosunku obligacyjnego kształtowana jest w taki sposób, że godzi w równowagę kontraktową lub oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Nie ma też w przypadku kwestionowanych w tym postępowaniu postanowień wzorca podstaw do stwierdzenia sprzeczności z ogólnymi wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów w tego rodzaju stosunkach obligacyjnych. Sąd Apelacyjny nie podziela również poglądu o naruszeniu zasady lojalności i zaufania uczestników obrotu przez to, że druga strona, mimo zagwarantowanych ustawowo obowiązków zapewnienia trwałości ochrony ubezpieczeniowej, po stwierdzeniu nieopłacalności trwania stosunku obligacyjnego doprowadzi do jego rozwiązania lub znacznego podwyższenia świadczenia drugiej strony. Po pierwsze, jak już wcześniej zaznaczono, zapisy kwestionowanego wzorca nie uzasadniają rozwiązania trwającej już umowy i jest ona aż do upływu czasu na jaki została zawarta niezmienna, a po wyczerpaniu okresu obowiązywania po prostu wygasa. Po drugie, o ile można zgodzić się z twierdzeniem, że rolą ubezpieczyciela jest dokonanie oceny ryzyka i dostosowanie do niej składki ubezpieczeniowej już na etapie zawierania umowy, to nie sposób nie zauważyć, że ta ocena musi być niewątpliwie inna w przypadku umów o różnych okresach ich trwania. Im dłuższy okres trwania takiej umowy, tym większy również jest stopień ryzyka. Co do zasady, prawdopodobieństwo wypadku ubezpieczeniowego rośnie wraz z upływem czasu. A to, w warunkach gospodarki rynkowej, niewątpliwie przekładać się musi na wysokość składki, skoro w efekcie, umowa ubezpieczenia staje się coraz mniej dla ubezpieczyciela opłacalna. Również z tego punktu widzenia nie zawsze więc, umowa o dłuższym czasie trwania, będzie korzystniejsza (również finansowo) dla konsumenta. Na pewno zaś zawarcie jej na określony czas z możliwością przedłużenia na kolejne okresy w sposób wskazany w § 6 ust 2 i 3 kwestionowanego wzorca nie godzi w zasadę lojalności i zaufania, jak przyjął to Sąd Okręgowy.

Odnosząc się na koniec do zarzutów apelacji związanych z nieprawidłową, zdaniem skarżącej, oceną wskazanych postanowień wzorca w kontekście klauzul wymienionych w art. 385³ pkt 18 i 19 kc stwierdzić należy, że postanowienia umieszczone w przykładowym katalogu niedozwolonych postanowień umownych zawartym w art. 385³ kc, nie są same w sobie nieuczciwymi postanowieniami umownymi. Wykaz ten jest jedynie wskazówką co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia pod kątem ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów. Kwalifikacja konkretnego postanowienia wzorca jako niedozwolonego wymaga w każdym przypadku dokonania oceny z punktu widzenia przesłanek wskazanych w art. 385¹ § 1 kc. Niewyczerpujący katalog klauzul wskazanych w art. 385³ kc oznacza, że nie muszą być nim objęte postanowienia, które i tak będą spełniać warunki klauzul niedozwolonych wobec stwierdzenia przesłanek z art. 385¹ § 1 kc. Porównanie kwestionowanych w tym postępowaniu postanowień wzorca z klauzulami wymienionymi w punktach 18 i 19 art. 385³ kc, które zresztą dla skarżącej wypadło pomyślnie, nie byłoby więc wyczerpujące i analiza Sądu I instancji nie mogłaby obejść się bez oceny tych postanowień wzorca z punktu widzenia występowania ogólnych przesłanek z art. 385¹ § 1 kc.

Nie podzielając poglądu Sądu I instancji o niedozwolonym charakterze kwestionowanych w tym postępowaniu postanowień § 6 wzorca OWU, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 kpc i oddalił powództwo, zaś o kosztach postępowania za obie instancje rozstrzygnął stosownie do wyniku procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z § 14 ust 3 pkt 1) i § 12 ust 1 pkt 2) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych...